

החוג ללשון העברית

ראש החוג: ד"ר ורד סידון

שעת קבלה: בתיאום מראש בדוא"ל

דואר אלקטרוני: vered.saydon@beitberl.ac.il

סגל החוג: ד"ר רפיק אבו-בכר, ד"ר אבי גבורה, ד"ר ליאורה גרילק, ד"ר תמי יאיר, ד"ר ורד סידון, פרופ' ציפורה רייני, פרופ' גילה שילה

תוכנית הלימודים בחוג ללשון העברית מיוסדת על הזיקה שבין חקר השפה ובין חקר התרבות והחברה. התוכנית פותחת לפני הלומד צוהר לענפי הבלשנות המודרנית ולתחומי מדע סוציו-לשוניים, ובה בשעה מקרבת אותו אל אוצרות התרבות של השפה העברית מתוך רצון לטפח ולהעשיר את לשונו, כלי העבודה העיקרי שלו. התוכנית מבקשת להעמיד מורים ללשון בעלי כושר הבעה, הבקיאים בחקר תורת הלשון לענפיה והמצויים היטב בנכסי התרבות של השפה העברית.

הלימודים בחוג ללשון נמשכים בין 3 ל-4 שנים ומקנים תואר "בוגר בהוראה" (B.Ed.) ותעודת הוראה בלשון לבית הספר היסודי או לבית הספר העל-יסודי.

נושאי הלימוד ומטרות הלימוד

בתוכנית נלמדים תחומי הבלשנות המודרנית הכללית (פונולוגיה, מורפולוגיה, תחביר, סמנטיקה, פרגמטיקה, מילונאות) בד בבד עם שיעורים מתקדמים בתורת הלשון העברית לרבדיה ולסגנונותיה (לשון המקרא, לשון חז"ל, לשונות ימי הביניים ולשונות הספרות החדשה: השכלה ותחייה). מטרת הלימוד לפתח חשיבה דקדוקית וגישה בלשנית ולהקנות כלים יצירתיים לפתרון בעיות בהוראת הלשון. מטרה נוספת היא טיפוח המודעות הלשונית של הסטודנט ושיפור דרכי התקשורת שלו בכתב ובעל פה.

דרכי ההוראה

דרך ההוראה בחוג ללשון היא ייחודית ומשלבת בין לימוד ובין התנסות. מרכיבי ההתנסות אמורים בצד הפדגוגי והדיסציפלינרי כאחד. המרכיב היישומי-הפדגוגי בא לידי ביטוי בקורסים המגשרים בין התיאוריה ובין הפרקטיקה ומלמדים את הלומד כיצד ללמד. המרכיב היישומי-הדיסציפלינרי בא לידי ביטוי בשיעורים מדעיים-מחקריים המתמקדים בקשר עם הקהילה. בשיעורים מיוחדים אלה ניתנות מטלות מחקריות הכוללות "יצאה אל השטח", דהיינו חקירת נושאים בלשניים בזיקה לקבוצות מסוימות באוכלוסייה ותוך עבודה שיתופית עימן.

החל משנת תשפ"ב יורחב הממד ההתנסותי ויכלול גם שיתופי פעולה אינטרדיסציפלינריים (בין-חוגיים) במטרה ליצור דיאלוג בין סטודנטים מתחומי התמחות שונים ולאפשר שילובים לימודיים מיוחדים.

למי מיועדת התוכנית?

התוכנית מיועדת לכל מי שרוצה להיות מורה ללשון עברית בבית הספר היסודי או העל-יסודי, לרבות אקדמאים המבקשים להתמחות בהוראת הלשון העברית ולהפוך למורים ללשון, וכן מורים במקצועות אחרים המעוניינים להרחיב את הסמכתם גם להוראת הלשון העברית.

התוכנית מיועדת גם למבקשים ללמד עברית כשפה שנייה (למשל הנחלת עברית לעולים חדשים) ולא להמנונינים ללמד עברית כשפה זרה במסגרת שליחות בחו"ל.

תוכנית הלימודים מקנה כלים מעשיים אף למי שידיעת הלשון נדרשת לו לעיסוקים שאינם בתחום ההוראה: עריכת טקסט, תרגום, עיתונות ותקשורת, פרסום, עריכת דין וכדומה.

פירוט תוכנית הלימודים

התוכנית כוללת 26 ש"ש: בהן 17 ש"ש חובה ו-9 ש"ש בחירה.

(הערה: מתמחי הלשון במסלול היסודי ילמדו 19 ש"ש חובה ו-7 ש"ש בחירה).

מתוך כלל שיעורי הבחירה יש להשתתף לפחות ב-4 ש"ש בחירה מהיצע שיעורי החוג ללשון. את שאר קורסי הבחירה אפשר לבחור מהיצע שיעורי ההעשרה הניתנים במכללה.

החוג ללשון העברית: פירוט נושאי הלימוד וסדרם

שיעורי חובה

שם הקורס	היקף בש"ש	הערות
שנה א		
מבוא לבלשנות עברית (מקוון)	1	פתוח לכל תלמידי המכללה
מבוא לסמנטיקה (מקוון)	1	פתוח לכל תלמידי המכללה
הבעה והבנה למתמחים בלשון העברית (קורס בעל אופי יישומי-פדגוגי)	1	ציון עובר: 70
יסודות הדקדוק העברי	2	ציון עובר: 70
יסודות התחביר העברי	2	ציון עובר: 70
יסודות הדקדוק הערבי	1	
שנה ב		
עיוני לשון וסגנון בעברית המקרא	1	תנאי מוקדם: יסודות הדקדוק העברי, יסודות התחביר העברי
תורת ההגה והצורות של לשון המקרא	2	תנאי מוקדם: יסודות הדקדוק העברי, יסודות הדקדוק הערבי
היבטים מעשיים בהוראת התחביר והצורות (קורס בעל אופי יישומי-פדגוגי)	2	תנאי מוקדם: יסודות התחביר העברי
שנים ג-ד		
מבוא לבלשנות כללית (מקוון)	1	תנאי מוקדם: תורת ההגה והצורות של לשון המקרא
דקדוק לשון חז"ל	1	תנאי מוקדם: תורת ההגה והצורות של לשון המקרא
סמינריון: סוגיות בחקר העברית הכתובה בת ימינו	2	
סה"כ	17 ש"ש חובה	מתמחי הלשון במסלול היסודי ילמדו 2 ש"ש חובה נוספים (הפירוט בטבלה להלן)

שיעורי בחירה: יש להירשם לפחות ל-4 קורסים מהיצע החוג ללשון

שם הקורס	היקף בש"ש	הערות
היצע החוג ללשון		
שפה, חברה ותרבות (היברידי) הקורס נלמד בשיתוף פעולה עם החוג למקרא	1	פתוח לכל תלמידי המכללה
תולדות הלשון העברית (מקוון)	1	פתוח לכל תלמידי המכללה
סוגיות בחקר העברית הדבורה (מקוון) קורסים בעלי אופי יישומי-מחקרי	1	תנאי מוקדם: מבוא לסמנטיקה
מבוא לפרגמטיקה (מקוון) (קורס בעל אופי יישומי-מחקרי)	1	תנאי מוקדם: מבוא לסמנטיקה
פענוח הטקסט בגיל הרך וביסודי: היבטים לשוניים, מבניים וסגנוניים (קורס בעל אופי יישומי-פדגוגי)	1	שיעור חובה למתמחי הלשון במסלול היסודי פתוח לכל תלמידי המכללה
סוגיות בחקר לשונות ימי הביניים (קורס בעל אופי יישומי-פדגוגי)	1	שיעור חובה למתמחי הלשון במסלול היסודי תנאי מוקדם: תורת ההגה והצורות של לשון המקרא
היצע המכללה		5-3
בחירה בכל קורס העשרה הניתן במכללה ופתוח לכלל הסטודנטים		

פירוט לימודי חטיבה בלשון עברית

חטיבה בלשון העברית בהיקף 10 ש"ש
למסלול יסודי אקדמאים תשפ"ב

שם הקורס	היקף בש"ש	הערות
מבוא לבלשנות עברית (אסינכרוני)	1	
מבוא לסמנטיקה (אסינכרוני)	1	
תולדות הלשון העברית (אסינכרוני)	1	
פענוח הטקסט בגיל הרך וביסודי: היבטים לשוניים, מבניים וסגנוניים (הוראה משולבת)	1	
הבעה והבנה למתמחים בלשון העברית	1	ציון עובר: 70
יסודות הדקדוק העברי	2	ציון עובר: 70
יסודות התחביר העברי	2	ציון עובר: 70
עיוני לשון וסגנון בעברית המקרא	1	תנאי מוקדם: יסודות הדקדוק העברי, יסודות התחביר העברי

חטיבה בלשון העברית בהיקף 13 ש"ש

למסלול חינוך מיוחד תשפ"ב

שם הקורס	היקף בש"ש	הערות
מבוא לבלשנות עברית (אסינכרוני)	1	
מבוא לסמנטיקה (אסינכרוני)	1	
תולדות הלשון העברית (אסינכרוני)	1	
פענוח הטקסט בגיל הרך וביסודי: היבטים לשוניים, מבניים וסגנוניים (הוראה משולבת)	1	
הבעה והבנה למתמחים בלשון העברית	1	ציון עובר: 70

שם הקורס	היקף בש"ש	הערות
יסודות הדקדוק העברי	2	ציון עובר: 70
יסודות התחביר העברי	2	ציון עובר: 70
שפה, חברה ותרבות (הוראה משולבת)	1	
עיוני לשון וסגנון בעברית המקרא	1	תנאי מוקדם: יסודות הדקדוק העברי, יסודות התחביר העברי
מבוא לפרגמטיקה (הוראה משולבת)	1	תנאי מוקדם: מבוא לסמנטיקה
סוגיות בחקר העברית הדבורה (הוראה משולבת)	1	תנאי מוקדם: מבוא לסמנטיקה